

De nalatenschap van Fresco

Na acht jaar is het tijdperk Louise Fresco ten einde. Wat heeft ze voor WUR betekend als bestuursvoorzitter? Resource maakte een rondje over de campus.

Tekst Willem Andrée en Roelof Kleis

Bij de start van haar periode als voorzitter van de raad van bestuur zei Louise Fresco in ons magazine dat ze geen bestuurder wilde zijn die alleen maar procesmatig bezig is. Haar insteek: 'De samenwerking tussen universiteit en DLO (nu Research, red.) binnen WUR blijft een briljant idee. Ik vraag mij af of we meer uit die samenwerking kunnen halen. Kunnen we DLO meer inzetten als stageplek voor studenten, kan DLO meer betrokken zijn bij colleges en universiteit.' Ook wilde ze maatschappelijke vraagstukken agenderen. 'Ik vind dat Wageningen duidelijkheid moet geven over de intensivering van de landbouw. Schaalvergroting is geen doel op zich en niet hetzelfde als intensivering. We moeten kijken naar de beste manier van intensiveren. [...] Verder blijft de productie van voldoende eiwitten voor de groeiende wereldbevolking een groot agendapunt en vraagt de *biobased economy* om nieuwe kennis van Wageningen.' Dat was toen. Zijn deze en andere doelen waargemaakt?

Simon Vink

Voormalig woordvoerder RvB

'Je moet naar een reeks kijken. Aan het einde van de vorige eeuw kwam Cees Veerman als voorzitter van de raad van bestuur. Het was desolaat in Wageningen. Versplinterd, klein, er was een gebrek aan zelfvertrouwen. Veerman heeft er een bestuurlijk geheel van gemaakt. Daarna had je een stevige manager nodig die er met een duidelijke visie een logische organisatie van maakte. Dat was Aalt Dijkhuizen. Zijn periode had tot gevolg dat er rust moest komen en vertrouwen in de organisatie. Dát is met name de verdienste geweest van Louise die – samen met de raad van

bestuur – de verbinding en de focus op inhoud heeft teruggebracht. Een betere openvolging van leiderschap had niet gekund. Louise was een voorzitter die de volle breedte van het vakgebied van WUR overzag: ze kon makkelijk praten met fundamentele wetenschappers, sociologen en bestuurders. Ook heeft ze WUR gepositioneerd in een breed maatschappelijk veld. Denk aan hoe ze mensen wist te interesseren voor fotosynthese als een wetenschap die maatschappelijke vraagstukken aanpakt in plaats van een ingewikkeld biochemisch proces voor ingewijden.'

Pablo van Neste

Studieadviseur bachelor Bos- en Natuurbeheer en voormalig voorzitter van de Boerengroep 'Ik ben naar Wageningen gekomen omdat ik haar boek *Hamburgers in het paradijs* las. Ik vond haar daarin heel stellig. Die stelligheid is haar kracht, want ze daagt je uit om over je eigen standpunten na te denken. Als ze over de campus loopt, is ze net een *celebrity*. Je bent bijna *starstruck* als je haar ziet lopen. Haar beleid en communicatie, dat is een ander verhaal. De standpunten over agrotechnologie en de stellingname in het debat over biologische landbouw, vind ik teleurstellend; ze is pro gewasbeschermingsmiddelen en pro *big business*, wat een deel van WUR buitenspel zet. Ook heeft ze weinig verandering gebracht in het idee dat WUR de wereld moet voeden. Van dat idee moeten we zo snel mogelijk af, vind ik. Verder is ze uitgesproken kritisch over de idealistische kijk op de wereld van dromerige, holistische studenten. Maar tegelijkertijd lees je uit haar boeken dat ze zich wél in hun gedachtegang verdiept. Je kan haar gedachteproces teruglezen, mooi vind ik dat. Verder heeft ze grote investeerders hierheen gehaald en Wageningen nog meer op de kaart gezet, wereldwijd. Dat heeft WUR gemaakt tot wat het nu is. Mijn slotoordeel? Ik ben hoe dan ook onder de indruk van mensen die grote veranderingen teweegbrengen.'

Dies Natalis 2017, in het midden Louise Fresco naast Job Cohen, destijds voorzitter raad van toezicht van WUR • Foto Jonne Seijdel

Lisa Becking

Universitair hoofddocent bij Aquacultuur en Visserij en onderzoeker bij Wageningen Marine Research

‘Nieuwe ideeën komen voort uit zowel rationele redenering als associatief denken. Het creatief proces van indirecte associaties maken, vraagt wel dat je er open voor staat. Bij onze universiteit, waar veel onderzoek zeer toegepast is, is het makkelijk om in een praktische tunnelvisie te belanden. Juist daarom waardeer ik de aanhoudende aansporing van Louise Fresco om “uit je ooghoeken” te kijken naar iets wat zich letterlijk of metaforisch aan de rand van je gezichtsveld afspeelt, waar je niet op gefocust bent, maar wat zich ineens opdringt en je gedachten doet verspringen. In het overvolle bestaan van de wetenschappers is het lastig deze intellectuele afdwalingen toe te laten. Des te belangrijker dat een voorzitter de boodschap geeft: het is okay, want je af en toe in het niet-direct-nuttige. Kunst zal een verrassend ander perspectief geven op een onderwerp dat je al dacht te kennen.’

‘Ze heeft weinig verandering gebracht in het idee dat WUR de wereld moet voeden’

‘Ik heb van haar geleerd dat als vrouw alles mogelijk is’

Maria Forlenza

Universitair hoofddocent bij de leerstoelgroep Celbiologie en Immunologie

‘Als ik denk aan Louise Fresco, denk ik aan haar herhaalde boodschap dat “universiteiten de maatschappij moeten dienen” en “omdat wij gesteund worden door publiek geld, moeten we ook werken aan hetgeen de maatschappij belangrijk acht”. Aan de ene kant ben ik het er volledig mee eens, wij zouden verantwoording moeten afleggen. Aan de andere kant zijn het deze uitspraken die ervoor zorgen dat universiteiten het zicht verliezen op hun primaire doel: het genereren en overdragen van kennis en het ontdekken van de potentie van de natuur. Universiteiten moet geen contractonderzoek doen. Ik zie de universiteit nog steeds als een rots in een kolkende rivier – onze turbulente maatschappij – die niet meebeweegt met de laatste trends. Ik heb de laatste jaren het gevoel gehad dat onze voorzitter beter was in het vertegenwoordigen van het grote deel van de universiteit dat zich richt op toponderzoek met snelle maatschappelijke impact, dan in het vertegenwoordigen van het kleinere, maar toch significante, deel dat werkt aan fundamentele vraagstukken die mogelijk geen maatschappelijke impact hebben.’

Cees Buisman

Hoogleraar Biologische Kringlooptechnologie

‘Louise Fresco heeft grandeur toegevoegd aan WUR. Toen ik in 2003 begon als hoogleraar in Wageningen, ging het niet zo goed hier. We hadden amper vierhonderd eerstejaars, er heerste een Calimero-gevoel. Toen kwam rector Martin Kropff: “Kom op, we zijn de grootste kennisinstelling van Nederland, groter dan TNO”. Hij bracht nieuw elan. We begonnen Spinoza-premies te winnen. Plotseling hoorden we erbij. Fresco heeft daar internationale belangrijkheid aan toegevoegd door haar persoonlijkheid en profiel en de organisaties waar zij bij zit. Ze heeft WUR op

een hoger peil gebracht. Fresco is een eigen merk. Daarnaast was ze voorzitter van de raad van bestuur van WUR. Die twee dingen staan los van elkaar, maar ze heeft die persoonlijkheid wel verbonden aan Wageningen. Wat de koers betreft heeft ze sterker dan haar voorgangers ingezet op Food en Agri. Voel ik me als milieuman daardoor benadeeld? Gelukkig hebben we in Arthur Mol een milieuprofessor als rector. De kracht van Louise is dat ze altijd vriendelijk blijft, ruzie maken is een slechte vorm van dialoog. Zij is daarin een voorbeeld van hoe het moet.’

‘Ze heeft WUR gepositioneerd in een breed maatschappelijk veld’

Louise Fresco in 2013 • Foto Bart de Gouw

Jan den Ouden

Universitair docent bij
Bosecologie en Bosbeheer

‘Ik had verwacht dat er met Louise Fresco een andere wind zou gaan waaien. Maar daar heb ik niks van gemerkt. Het is windstil gebleven. Intern is er weinig communicatie geweest. Haar voorganger Aalt Dijkhuizen kwam tenminste nog naar ons toe om te praten over thema’s die speelden. Zij heeft ons nooit opgezocht. Ik heb vooral zichtbare betrokkenheid gemist bij de problemen op de werkvloer. De werkdruk bijvoorbeeld, de grote toeloop van studenten. Ik had verwacht dat Fresco meer open zou staan voor andere vormen van landbouw, maar zij pleit toch vooral voor de intensieve vormen van landbouw. Dat is een gemiste kans. Wageningen blijft zo geassocieerd met de huidige problemen in de landbouw. Verder ben ik teleurgesteld in haar daadkracht.

‘Ik heb zichtbare betrokkenheid gemist bij problemen op de werkvloer’

Duurzaamheid staat hoog in het vaandel van WUR. In haar columns in *NRC* schreef ze over de gedragsverandering die nodig is voor een duurzame toekomst. Toen ik haar mailde dat we dat bij WUR zouden moeten toepassen, en de vanzelfsprekendheid aankaarte waarmee we overal naartoe reizen, kreeg ik het deksel op de neus. Een paar weken later nam ze in haar column mensen

de maat die met smoesjes onder duurzaam handelen proberen uit te komen. Daar heb ik weer op gereageerd: hoe toepasselijk bij WUR. Kreeg ik weer het deksel op de neus. Wageningen zou in de huidige klimaatcrisis een voorloper moeten zijn in gedragsverandering. Maar ze wilde er gewoon niet aan en dat valt me dus tegen. Ik hoop dat de nieuwe bestuursvoorzitter het beter gaat doen.’

Renee Rooijackers

Student-medewerker bij Environmental Systems Analysis ESA en voormalig lid van de studentraad

‘Bij vergaderingen met de raad van bestuur die ik bijwoonde namens de studentenraad, zag ik haar luisteren en de grote lijnen bewaken. Na een heftige discussie was ze positief, bemoedigend. “Fijn dat jullie zo betrokken zijn”, zei ze dan. Dan stond je buiten zonder resultaat maar dacht je toch: het was een goed gesprek, haha. Indirect heb ik op die momenten van haar geleerd. Zet door en vraag door. Ik heb ook van haar geleerd dat als vrouw alles mogelijk is. Als je ziet in welke tijd zij haar carrière startte; in wereld gedomineerd door mannen. Ze had een ideaal en ging ervoor. Tijdens de collegetour in Omnia zei ze: “Wees niet het slachtoffer van je keuzes.” Je kunt altijd een andere kant op en het leven is geen rechte weg omhoog. Wat WUR betreft zie ik – naast onder meer de totstandkoming van Omnia en het binnenhalen van investeerders – vooral dat ze ondernemerschap heeft gefaciliteerd, ook voor studenten. De boodschap: je hoeft niet altijd bij een groot bedrijf te gaan werken, je kunt het ook zelf met je eigen idealen en ambities.’

Jelle Behagel

Voorzitter WUR Council

‘Louise Fresco kan goed laten merken dat wat je doet waardevol is. Ze is respectvol. Dat vind ik heel prettig. Intern heeft ze voor een veel relaxtere en open werksfeer gezorgd. Er is altijd ruimte voor dialoog en gesprek. Dat is een groot verschil met haar voorganger. Naar buiten toe heeft ze de internationale reputatie van WUR duidelijk verstevigd. Ze legt veel nadruk op de samenwerking met het bedrijfsleven. Ze heeft veel bedrijven naar de campus gehaald. Sommigen vinden dat dat ten koste gaat van onze integriteit. Ik denk dat het meer een reputatie-kwestie is. Fresco gelooft dat je maatschappelijke veranderingen teweeg brengt via innovatie in het bedrijfsleven. Ik denk dat de rol van de overheid, de maatschappelijke organisaties en de burgers een stuk belangrijker is dan hoe zij dat ziet. Haar bijbaan als commissaris bij Syngenta moet je ook in dat licht zien. Maar ze had dat beter niet kunnen doen. Bij veel studenten en medewerkers geef je daarmee het signaal af dat je hun ideeën niet zo belangrijk vindt. Ik denk en hoop dat de focus de komende acht jaar meer de maatschappelijke kant op gaat. Haar opvolger Sjoukje Heimovaara wil ook ruimte voor ngo’s en andere organisaties op de campus.’ ■